TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) NUTARTIS

2021 m. rugsėjo 21 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnis – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – 1 straipsnio 1 dalis – Materialinė taikymo sritis – Sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“ – Procesas dėl rinkliavos už apmokestinamo kelio naudojimą išieškojimo“

Byloje C-30/21

dėl *Amtsgericht Lennestadt* (Leneštato apylinkės teismas, Vokietija) 2021 m. sausio 11 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. sausio 19 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt.

prieš

NW

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai C. Toader (pranešėja) ir M. Safjan,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt.*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* M. Tändler,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Heller ir I. Zaloguin,

atsižvelgęs į išklausius generalinį advokatą priimtą sprendimą išspręsti bylą motyvuota nutartimi pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį,

priima šią

* Proceso kalba: vokiečių.

Nutartį

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) 1 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant pagal Vengrijos teisę įsteigtos akcinės bendrovės *Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt.*, kurios buveinė yra Budapešte (Vengrija), ir NW, gyvenančio Vokietijoje, ginčą dėl prašymo išieškoti rinkliavą už apmokestinamo kelio naudojimą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Reglamento Nr. 1215/2012 10 ir 15 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(10) šio reglamento taikymo sritis turėtų apimti visas pagrindines civilines ir komercines bylas, išskyrus kai kurias aiškiai nustatytas bylas <...>

<...>

(15) jurisdikcijos taisyklės turėtų būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai nustatoma pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą. Todėl turėtų visada galioti ši jurisdikcijos nuostata, išskyrus keletą aiškiai nustatytų atvejų, kai ginčo objektas arba šalių autonomija pateisina kitą siejamąjį kriterijų. Juridinio asmens buveinės vieta turi būti apibrėžta autonomiškai, siekiant didesnio bendrų taisyklių skaidrumo ir norint išvengti jurisdikcijų kolizijos.“

4 Šio reglamento 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį. Visų pirma šis reglamentas netaikomas mokesčių, muitų ar administracinėms byloms arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą vykdant valstybės įgaliojimus (*acta iure imperii*).“

5 Šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Pagal šį reglamentą asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiami tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę.“

Vengrijos teisė

6 1988 m. Įstatymo Nr. I dėl kelių eismo (toliau – Kelių eismo įstatymas) 33/A straipsnio 1 dalyje numatyta, kad už naudojimąsi tam tikrais keliais mokama naudojimosi rinkliava. Nesumokėjus šios rinkliavos, mokėtina papildoma rinkliava.

7 Šiuo įstatymu kompetentingam ministrui suteikiama teisė įsakymu nustatyti, jog naudojimasis tam tikrais keliais apmokestinamas, taip pat nustatyti naudojimosi rinkliavų ir papildomų rinkliavų, kurias turi mokėti registruotas transporto priemonės valdytojas, dydį.

8 Kelių eismo įstatymas yra Ekonomikos ir transporto ministro įsakymo Nr. 36/2007 dėl rinkliavos už naudojimąsi automagistralėmis, greitkeliais ir pagrindiniais keliais (toliau – Įsakymas Nr. 36/2007) teisinis pagrindas.

9 Pagal Įsakymo Nr. 36/2007 1 straipsnį naudojimasis apmokestinamais keliais yra „civilinės teisės santykiai“.

10 Naudojimosi rinkliavos dydis nustatytas šio įsakymo 6 straipsnyje. Pagal šio straipsnio 6 dalį ši rinkliava už vieną savaitę už D1 kategorijos transporto priemonę yra 2 975 Vengrijos forintų (HUF) (apie 10 EUR).

11 Pagal šio įsakymo 7/A straipsnio 1 dalį papildoma rinkliava mokėtina tuomet, kai nustatoma, kad transporto priemonė neturi galiojančios vinjetės. Šio straipsnio 7 dalyje numatyta, kad šią rinkliavą renka *Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató*.

12 Papildomos rinkliavos dydis nustatytas Įsakymo Nr. 36/2007 7/A straipsnio 10 dalyje, siejamoje su 1 priedo 1 punktu. Sumokant per 60 dienų nuo pranešimo apie mokėtiną rinkliavą gavimo papildoma rinkliava siekia 14 875,00 HUF (apie 50 EUR). Jeigu per 60 dienų nuo šio pranešimo gavimo papildoma rinkliava nesumokama, ji padidėja iki 59 500,00 HUF (apie 190 EUR).

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

13 Ieškovė pagrindinėje byloje įgaliojo *Ungarische Autobahn Inkasso GmbH* (toliau – *UAI GmbH*), kurios buveinė yra Egenfeldene (Vokietija), nustatyti Vokietijoje registruotas motorines transporto priemones, kurioms taikytina papildoma rinkliava, ir jų valdytojus ir surinkti šią rinkliavą.

14 Nustačiusi atitinkamos transporto priemonės valdytojo tapatybę pagal šios transporto priemonės valstybinius numerius, UAI pirmuoju įspėjimu paragina sumokėti 14 875,00 HUF dydžio papildomą rinkliavą ir išieškojimo išlaidas. Jeigu po pirmojo įspėjimo reikalaujama suma nesumokama, papildoma rinkliava padidėja iki 59 500,00 HUF.

15 NW yra Vokietijoje registruotos transporto priemonės valdytojas. 2019 m. gruodžio 19 d. jis šia transporto priemone trumpai važiavo apmokestinamu keliu Vengrijoje ir tik vėliau įsigijo reikalaujamą kelių mokesčio vinjetę.

16 2020 m. kovo 10 d. įspėjime UAI pareikalavo iš NW sumokėti papildomą rinkliavą ir išieškojimo išlaidas. Kadangi NW nesureagavo, 2020 m. gegužės 13 d. jam buvo išsiųstas antrasis įspėjimas ir nurodyta sumokėti padidintą papildomą rinkliavą kartu su nagrinėjimo mokesčiu, valdytojo tapatybės nustatymo išlaidomis, fiksuoto dydžio išlaidomis ir pridėtinės vertės mokesčiu.

17 Pagrindinėje byloje ieškovė reikalauja, kad NW sumokėtų iš viso 260,76 EUR. Ji mano, kad ginčas grindžiamas privatinės teisės reglamentuojamais sutartiniais teisiniais santykiais, ir nurodo, kad skolos išieškojimo tikslais jai turi būti taikomos bendrosios teisės normos.

18 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl sąvokos „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalį, taikymo srities; jis nori išsiaiškinti, ar ši sąvoka apima tokį ginčą, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje.

19 Šio teismo teigimu, kadangi apmokestinamo kelio naudotojas neįsigijo vinjetės, papildoma rinkliava turi būti laikoma vienašališkai pagal viešosios teisės normą reikalaujamu baudžiamojo pobūdžio mokėjimu, kuris nėra tik atlygis už suteiktą paslaugą, kaip tai suprantama pagal 2017 m. kovo 9 d. Sprendimo *Pula Parking*, C-551/15, EU:C:2017:193, 36 punktą. Todėl šios rinkliavos, kuri, šio teismo nuomone, yra baudžiamojo pobūdžio, nustatymas ir rinkimas laikytini viešosios valdžios aktais, o tai reiškia, kad jie nepatenka į Reglamento Nr. 1215/2012 materialinę taikymo sritį.

20 Tokiomis aplinkybėmis *Amtsgericht Lennestadt* (Leneštato apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar [Reglamento Nr. 1215/2012] 1 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad į jos taikymo sritį patenka teismo procesas, kurį prieš fizinį asmenį, kurio gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, pradėjo valstybinė bendrovė, siekdama išieškoti baudžiamojo pobūdžio rinkliavą už neteisėtą naudojimąsi apmokestinamu keliu?“

Dėl prejudicinio klausimo

21 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį, jeigu atsakymą į klausimą galima aiškiai nustatyti iš jurisprudencijos arba jeigu atsakymas į prejudicinį klausimą nekelia jokių pagrįstų abejonių, Teisingumo Teismas, vadovaudamasis teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklausęs generalinį advokatą, bet kada gali nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi.

22 Ši nuostata taikytina nagrinėjant šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

23 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima ieškinį dėl rinkliavos už naudojimąsi apmokestinamu keliu išieškojimo teisminiu būdu, pareikštą bendrovės, pagal įstatymą įgaliotos rinkti šią rinkliavą.

24 Dėl Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalyje esančios sąvokos „civilinės ir komercinės bylos“ Teisingumo Teismas yra ne kartą pažymėjęs, kad siekiant kiek įmanoma labiau užtikrinti, kad valstybėms narėms ir suinteresuotiesiems asmenims iš šio reglamento kiltų lygios ir vienodos teisės ir pareigos, šios sąvokos negalima aiškinti kaip paprastos nuorodos į valstybės narės vidaus teisę. Šią sąvoką reikia laikyti savarankiška sąvoka, kurią būtina aiškinti atsižvelgiant, pirma, į minėto reglamento tikslus bei sistemą ir, antra, į bendruosius principus, išplaukiančius iš visų nacionalinės teisės sistemų (2019 m. vasario 28 d. Sprendimo *Gradbeništvo Korana*, C-579/17, EU:C:2019:162, 46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

25 Siekiant nustatyti, ar ieškinį apima sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalį, ir atitinkamai – ar jis patenka į šio reglamento taikymo sritį, reikia išsiaiškinti tai, koks teisinis santykis sieja ginčo šalis, ir jo dalyką, arba kaip alternatyvą išnagrinėti pareikšto ieškinio pagrindą ir jo pareiškimo sąlygas (2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Movic ir kt.*, C-73/19, EU:C:2020:568, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

26 Nors tam tikri valdžios institucijos ir privatinės teisės subjekto ginčai gali patekti į Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo sritį, kai ieškinys susijęs su veiksmais, atliktais *iure gestionis*, kitaip yra tuo atveju, kai valdžios institucija veikia vykdydama viešosios valdžios funkcijas (2021 m. kovo 25 d. Sprendimo *Obala i lučice*, C-307/19, EU:C:2021:236, 63 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

27 Kai viena iš ginčo šalių įgyvendina viešosios valdžios prerogatyvas, dėl jos vykdomų viešosios valdžios funkcijų, kurių nereglamentuoja santykiams tarp privačių asmenų taikomos taisyklės, toks ginčas nepriskiriamas prie „civilinių ir komercinių bylų“, kaip jos suprantamos pagal Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalį (2020 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Supreme Site Services ir kt.*, C-186/19, EU:C:2020:638, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

28 Tai, kad tam tikra veikla siekiama viešojo tikslo, savaime nėra pakankamas veiksnys, dėl kurio šią veiklą būtų galima laikyti vykdoma *iure imperii*, nes ji neprilygsta funkcijų, kurių nereglamentuoja santykiams tarp privačių asmenų taikomos taisyklės, vykdymui (2020 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Supreme Site Services ir kt.*, C-186/19, EU:C:2020:638, 66 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

29 Nagrinėjamu atveju, kiek tai susiję su ieškinio pagrindinėje byloje dalyku, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad jis susijęs su piniginio reikalavimo, atitinkančio papildomą rinkliavą už naudojimąsi apmokestinamu keliu, išieškojimu. Neįvykdžius pareigos sumokėti rinkliavą už naudojimąsi tokiu keliu, pradinės sumos padidinimas yra numatytas nacionalinės teisės aktuose. Nagrinėjamu atveju reikalaujama suma atitinka šią papildomą rinkliavą kartu su kitomis išlaidomis, susijusiomis su transporto priemonės valdytojo tapatybės nustatymo ir skolos išieškojimo procedūra. Šis ieškovės pagrindinėje byloje pareikštas ieškinys susijęs su privatinės teisės reglamentuojamais santykiais, kaip tai suprantama pagal Įsakymą Nr. 36/2007.

30 Kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, tiek pagrindinėje byloje nagrinėjamos naudojimosi rinkliavos, tiek papildomos rinkliavos dydis numatytas šiame įsakyme, o ieškovė pagrindinėje byloje neturi jokios diskrecijos dėl jų taikymo. Taip pat pasakytina, kad, nors dėl papildomos rinkliavos gerokai padidėja pradinė mokėtina suma, iš Teisingumo Teismo turimos informacijos nematyti, kad tai būtų sankcija už kokį nors kelių eismo taisyklių pažeidimą. Kaip savo rašytinėse pastabose nurodo ieškovė, pareiga mokėti naudojimosi rinkliavą ir papildomą rinkliavą skiriasi nuo kompetentingos valdžios institucijos teisės skirti baudą, kurios dydis gali svyruoti nuo 10 000 iki 300 000 HUF (maždaug 25–830 EUR), remiantis Kelių eismo įstatymo 21 straipsnio 2 dalimi, kai transporto priemonės savininkas nevykdo savo pareigos mokėti kelių mokesčius.

31 Kiek tai susiję su ieškinio pagrindinėje byloje pagrindu ir jo pareiškimo sąlygomis, pažymėtina, kad ieškovė pagrindinėje byloje siekia išieškoti papildomą rinkliavą pagal bendrosios teisės normas vykstant procesui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme.

32 Be to, pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją procesas priskiriamas prie „civilinių ir komercinių bylų“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalį, jei ieškovė pati neišduoda vykdomojo dokumento, nukrypdama nuo bendrųjų teisės normų, o tik turi pagal nacionalinės teisės aktus suteiktus įgaliojimus išieškoti papildomą rinkliavą kartu su išlaidomis, susijusiomis su tokiu išieškojimu, ir šiuo tikslu pradėti teismo procesą (šiuo klausimu žr. 2013 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Sunico ir kt.*, C-49/12, EU:C:2013:545, 39 punktą; 2017 m. kovo 9 d. Sprendimo *Pula Parking*, C-551/15, EU:C:2017:193, 37 punktą ir 2021 m. kovo 25 d. Sprendimo *Obala i lučice*, C-307/19, EU:C:2021:236, 71 punktą).

33 Vadinasi, nei tokio ieškinio, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, šalių teisiniai santykiai, nei tokio ieškinio pagrindas ir pareiškimo sąlygos nerodo, kad naudotasi viešosios valdžios įgaliojimais, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, todėl laikytina, kad šios rūšies ieškinį apima sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalį, ir jis patenka į šio reglamento taikymo sritį.

34 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima ieškinį dėl rinkliavos už naudojimąsi apmokestinamu keliu išieškojimo teisminiu būdu, pareikštą bendrovės, pagal įstatymą įgaliotos rinkti šią rinkliavą, kai tame įstatyme dėl tokio naudojimosi atsiradę santykiai kvalifikuojami kaip reglamentuojami privatinės teisės.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

35 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 1 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima ieškinį dėl rinkliavos už naudojimąsi apmokestinamu keliu išieškojimo teisminiu būdu, pareikštą bendrovės, pagal įstatymą įgaliotos rinkti šią rinkliavą, kai tame įstatyme dėl tokio naudojimosi atsiradę santykiai kvalifikuojami kaip reglamentuojami privatinės teisės.

Parašai.